

Nr 230

Av herr **Isacson** och herr **Kristiansson, Axel**, i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar om anslag till lantbrukshögskolan.

(Lika lydande med motion nr 281 i Andra kammaren)

»Den långsiktiga utvecklingstakten i lantbrukets rationalisering bestämes främst av de resurser som satsas på forskning och försöksverksamhet. Det har konstaterats att svenskt jordbruk härvidlag företer en eftersläpning på vissa områden. Det är angeläget att i fortsättningen utarbeta mera fullständiga rationaliseringsprogram för olika produktionsprocesser. Försöksverksamhetens inriktning och omfattning är därvid en betydelsefull faktor. Likaså krävs en ekonomisk bedömning av försöksresultaten och många gånger en prövning av dessa i praktisk drift. Studiegårdar blir här ett viktigt led i utvecklingsarbetet. Väsentligt större insatser på dessa områden krävs, om jordbruket i ett långsiktigt perspektiv skall kunna hävda sig som en mera självständig näring i vårt land. Endast härigenom kan rationaliseringsverksamheten bli av sådan omfattning, att den även kan tillföra konsumenterna fördelar av större räckvidd.» (Citat ur »*Det svenska lantbrukets effektiviseringsvägar*», Lennart Hjelm, SOU 1963: 66).

Det torde vara obestridligt att intensifierad forskning och försök kring jordbruksproduktionens mångfasetterade problem är ett livsvillkor för att svenskt jord- och trädgårdsbruk skall kunna uppnå bättre ekonomi och hävda sig i konkurrensen gentemot industrinäringarna eller den progressiva jordbruksproduktionen utanför landets gränser.

Det år 1961 av riksdagen antagna principprogrammet för lantbrukshögskolans utbyggnad och forskningens intensifiering måste därför med all kraft fullföljas. De anslagskrav som högskolans styrelse anger i sina petita för nästkommande budgetår är också helt i överensstämmelse med den av riksdagen beslutade uppbyggnaden. Det är därför ägnat att förvåna att Kungl. Maj:t i så ringa mån ansett sig kunna bifalla vad lantbrukshögskolans styrelse äskar.

Lantbrukshögskolan tillföres 17 nya tjänster. Flertalet tjänster hänför sig dock till undervisningssidan eller utgöres av biträdes- och kontorspersonal. Forskning och försök tillföres endast *fyra kvalificerade tjänster*, nämligen en professorstjänst vid institutet för trädgårdskonst och naturvård, vilken 1961 års riksdag redan beslutat om, en laboratorstjänst vid institutionen för husdjurens näringsfysiologi, en forskarassistent vid institu-

tionen för trädgårdskonst och naturvård samt slutligen en försöksledare vid institutionen för lantbrukets hydroteknik.

Vad som nu främst ter sig ofrånkomligt för att få en snabb förstärkning av forsknings- och försökssidan är följande: en laboratorstjänst vid institutionen för växtpatologi vid Alnarp samt en försöksledare vid vardera institutionerna för växtodling samt för husdjurens utfodring och vård.

Beträffande laboratorstjänsten i växtpatologi vill vi anföra följande: Jordbrukshögskoleutredningen uttalade, att trädgårdsodlingen hade specifika växtsjukdomsproblem och att det därför var nödvändigt med speciell forskning på växtpatologiska problem inom trädgårdsodlingen. Denna fråga har därefter varit föremål för ytterligare övervägande av trädgårdsnäringsutredningen, som i sitt utlåtande med skärpa understrukt att betydande växtpatologiska arbetsuppgifter föreligger på trädgårdsområdet, varigenom ett stort behov av grundläggande forskning uppstått. Inte minst diskussionen om biocidernas skadliga inverkan på längre sikt aktualiserar en intensifierad forskning på detta område. Trädgårdsnäringsutredningen har vidare särskilt framhållit virussjukdomarnas ökade utbredning och skördenedsättande effekt och i samband därmed erinrat om att betydande forskningsresurser insätts på detta område i andra europeiska länder. Avsaknad av sådan forskning i Sverige har medfört en väsentlig försämring av den svenska trädgårdsodlingens konkurrensförutsättningar. Det är därför enligt trädgårdsnäringsutredningens uppfattning nödvändigt, att resurser skapas vid lantbrukshögskolan för ett avancerat forskningsarbete beträffande trädgårdsnäringsens växtsjukdomar. Med hänsyn härtill har utredningen uttalat att en befattningshavare med tillfredsställande vetenskaplig kompetens bör anställas för dylik växtpatologisk forskning och föreslagit att en laboratur i B 1 skall inrättas från den 1/7 1965 med placering vid Alnarp. Då det kräver vissa förberedelser för startande av ny verksamhet och tillsättning av en laboratur med sakkunnigförfarande i regel beräknas taga ett år i anspråk, är det angeläget att riksdagen redan nu tager ställning till frågan.

Beträffande institutionerna för växtodling samt för husdjurens utfodring och vård vill vi anföra följande:

Det är mycket angeläget att hopade försöksuppgifter snarast kan uppföljas. Det gäller ogräsbekämpning, som inom en alltmer specialiserad växtodling tenderar att bli ett problem av stor ekonomisk betydelse. Många forsknings- och försöksuppgifter är på detta område ännu helt olösta. Särskilt gäller detta för grödor som odlas i södra Sverige. Försöksledarbefattningen bör därför placeras på Alnarp. Det gäller vidare foderkonserveringens stora område. Trots lovvärda ansträngningar har hithörande problem icke kunnat lösas. Det är nödvändigt att en kvalificerad försöksman direkt inkopplas på detta för jordbruket så betydelsefulla område. Särskilt

bör därvid beaktas mjölkproduktionens svaga ekonomi, som ej kan förbättras utan avsevärda rationaliseringar i synnerhet på utfodringssidan.

I statsverkspropositionen uppräknas försöksanslaget med en miljon kronor och uppgår därefter till 3 295 000 kronor. Departementschefen anför härvid, att beloppet är beräknat för att möjliggöra erforderlig uppräknings av ersättningarna till hushållningssällskapen och samtidigt underlätta för lantbrukshögskolan att lägga upp en rationellt inriktad försöksverksamhet.

Högskolestyrelsen har i sina petita begärt en ökning med 1,5 milj. kronor för täckande av inträffade kostnadsstegringar samt 1,2 milj. kronor för utvidgning av försöksverksamheten, alltså tillhoppa 2,7 milj. kronor. Om departementschefens förslag godtages av riksdagen uteslutes varje möjlighet till en utvidgning av försöksverksamheten, då den angivna höjningen icke räcker till för att kompensera inträffade kostnadsstegringar. I stället måste en nedskärning ske i nuvarande försöksprogram.

Hushållningssällskapens medverkan i den statliga fältförsöksverksamheten skall enligt beslut vid 1961 års riksdag regleras genom avtal mellan lantbrukshögskolan och sällskapen. Departementschefen anför att ersättning skall utgå efter särskild taxa, konstruerad så att den täcker sällskapens kostnader för försökspersonal, mark och försöksteknisk utrustning. Överenskommelse har emellertid icke kunnat träffas om det förslag som taxekommittén framlagt. Genom att hushållningssällskapen för *nästa budgetår* åtar sig betydande subventionering av fältförsöksverksamhetens kostnader har dock överenskommelse kunnat träffas genom att sällskapen tillföres ca 500 000 kronor. Vad som återstår av den i propositionen föreslagna ökningen måste därefter helt disponeras för de kostnadsstegringar som av högskolestyrelsen i anslagsäskandet 1963 beräknats för egna jordbruksförsök, trädgårdsförsök och husdjursförsök. En begränsning av antalet försök blir ändå ofrånkomlig inom ramen av en anslagsökning av en miljon kronor.

Beträffande omfattningen och dispositionen av tillgängliga resurser för försöksverksamheten bör följande anföras. Under innevarande budgetår disponeras de statliga medlen på följande sätt.

Jordbrukssektionen: Försök inom växtnäring, jordbearbetning, växtodling och hydroteknik 1 281 700 kronor.

Trädgårdssektionen: Försök inom frukt- och bärödling, köksväxtodling samt prydnadsväxtodling 578 500 kronor.

Husdjurssektionen: Försök inom husdjursförädlingen samt utfodring och vård 261 800 kronor.

Utöver ovan angivna försök ingår i försöksprogrammet för innevarande år en kostnad av 173 000 kronor, som användes för att studera jordflykt, kalkningens betydelse, betesförsök i Norrland, ogräsens bekämpning samt »Bollnässjukan».

Vad som är särskilt framträdande i denna sammanställning är det mycket blygsamma belopp som husdjursförsöken disponerar. På detta område måste en snabb utbyggnad ske av försöksprogrammet om inte för näringen livsviktiga frågeställningar fortfarande måste förbli obesvarade. Det bör härvid särskilt beaktas vilken roll husdjursskötseln spelar för den samlade jordbruksproduktionen i vårt land. Ca $\frac{3}{4}$ av jordbrukets inkomster kommer från animalieproduktionen. Låt oss bara peka på en för den fortsatta jordbruksrationaliseringen så viktig faktor som ensilering av foderväxter, där man vet allt för litet om vilka faktorer som påverkar ensilageets kvalitet och inflytande på produktionen samt livsmedelsprodukternas innehåll och kvalitet. Forskningen inom detta område är av grundläggande betydelse för den alltmer betydelsefulla livsmedelsforskningen. Den blygsamma budgeten för husdjursförädlingen, som nu uppgår till 79 000 kronor jämte personalkostnader för 1 professor, 1 laborator och 1 statsagronom, kan ställas i relation till vad som i årets statsverksproposition anvisas på växtförädlingens område om tillhoppa ca 3,5 milj. kronor. På husdjursförädlingens område torde mycket stora framsteg kunna göras, men arbetet är tidsödande och mödosamt. Så mycket angelägnare är då att resurser snabbt tillskapas för en utbyggnad av denna verksamhet. Lantbrukshögskolans äskande om en anslagsökning för intäckning av kostnadsstegringar och utvidgning av försöksprogrammet inom husdjurssektionen bör fördenskull bifallas av riksdagen.

Med hänvisning till vad som sålunda anförts får vi anhålla,

att riksdagen måtte besluta att, utöver vad Kungl. Maj:t föreslår,

1. institutionens forskningsavdelningar tillföres 1 laborator Bo 1 placerad vid institutionen för växtpatologi i Alnarp från 1 juli 1965;
2. institutionens försöksavdelningar tillföres 1 försöksledare Ae 23 (institutionen för växtodling) kr. 33 150
1 försöksledare Ae 23 (institutionen för husdjurens utfodring och vård) kr. 33 150
3. till *Lantbrukshögskolan: Avlöningar* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av kr. 11 986 300
4. anslaget till lantbrukshögskolans försöksverksamhet uppräknas med ytterligare 500 000 kr., att till *Lantbrukshögskolan: Försöksverksamheten* för budgetåret 1964/65 anvisa ett reservationsanslag av kr. 3 795 000.

Stockholm den 23 januari 1964

Birger Isacson

Axel Kristiansson